

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (MELLÉKSZAK)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM3261 Irodalomtörténet III. (1700–1849)						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				Dr. Biró Annamária egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				Dr. Biró Annamária egyetemi adjunktus				
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	I	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DS
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					25
Konzultáció					3
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	70				
3.8 A félév össz-óraszám	126				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, alkalmmal vetítő, laptop, hangszórók
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	szeminárium terem, alkalmmal vetítő, laptop, hangszórók

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C4 Az irodalmi jelenség és a magyar népi műveltség szintetikus, analitikus, esztétikai és kulturális bemutatása/ismertetése</p> <p>C4.1 A magyar irodalom és folklór változásainak leírása és szemléltetése</p> <p>C4.2 Az anyanyelvű irodalom változási formáinak magyarázata (korszakok, irányzatok, műfajok stb.) és az irodalmi jelenségek történeti és kulturális kontextusban való értelmezése. A kulcsfogalmak magyarázata az irodalom megértésében, valamint folklórszövegek értelmezése.</p> <p>C6 A mellékszak nyelvéen íródott irodalmi szövegek elemzése az adott/ azokra vonatkozó irodalmi hagyományok kontextusában</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> Tájékozottság a magyar irodalom szöveghagyományának és személyi feltételeinek 1700 és 1849 közötti történetében az európai irodalomtörténet kontextusában
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A korszak irodalmi szövegeinek tartalmi, stiláris behatárolása Az irodalmi imitáció jelenségének kritikátörténeti megismerése Az irodalom intézményi kereteinek ismerete a nyelvi mozgalom és a polgári átalakulás kontextusában Komparációs technikák elsajátítása 18–19. századi szövegeken Tájékozódás a korszak irodalmi kultúrájának szakirodalmában Irodalmi művek értelmezésének képessége Magyar nyelvi és stiláris képességek fejlesztése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>Követelmények megbeszélése, Elméleti bevezető</p> <p>Kulcsszavak: költői program, felvilágosodás, neoklasszicizmus</p>	<p>Problémafelvetés, fogalomtisztázás és elméleti koncepciók</p>	
<p>Rendiség és irodalom – társadalomtörténeti alapok, gender</p> <p>Kulcsszavak: 1770-1848, fordulat, módszertan, filológia, nyelvkérdés, politikai háttér, fogalmak</p>	<p>Művelődés- és kritikátörténeti áttekintő előadás, beszélgetés</p>	
<p>Hálózatok és értelmiségi csoportok, Bessenyei György és a testőrírók</p> <p>Kulcsszavak: politikai programok, magyarnyelvűség, fordítás, írói csoportok</p>	<p>Eszmetörténeti előadás</p>	
<p>Versújítás I. Az antik verselési hagyomány, Versújítás II. A „magyaros” verselés és a „nyugat-európai” verselés</p> <p>Kulcsszavak: versformák, nyelvújítási viták</p>	<p>Líratörténeti előadás</p>	
<p>Műfajok, retorikák, költészet: Csokonai Lilla-ciklusa</p> <p>Kulcsszavak: szekularizáció, retorika, alkalmi műfajok</p>	<p>Előadás</p>	

A regényirodalom kezdetei, előzmények, románok Kulcsszavak: regénytípusok, neoklasszicizmus, barokk regényfolyam	Klasszikus magyar irodalmi szövegek összefüggéseinek értelmezése.	
A drámairodalom átalakulása a 18-19. század fordulóján	Klasszikus magyar irodalmi szövegek összefüggéseinek értelmezése.	
Történelemszemlélet, eredettörténetek, nemzetfogalmak (Honfoglalási eposz) Kulcsszavak: rendi nemzetszemlélet, eredetközösség, hagyományközösségi paradigma	Eszmetörténeti előadás	
Médiatörténet, időszaki sajtó, nyomdászat Kulcsszavak: folyóiratok, programszövegek	Sajtótörténeti, előadás, beszélgetés	
Romantika, fogalmak, műfajok Kulcsszavak: romantika, stílusirányzat, korszakok	Klasszikus magyar irodalmi szövegek összefüggéseinek értelmezése.	
Az irodalom intézményrendszerének megszilárdulása Kulcsszavak: folyóirat, Akadémia, Társaságok	Klasszikus magyar irodalmi szövegek összefüggéseinek értelmezése.	
A líra, regény és dráma a reformkorban	Eszmetörténeti előadás	
Petőfi Sándor szerepei és lírája	Előadás	
Az elbeszélő költemények különböző formái (János vitéz, Toldi) Kulcsszavak: népi, nemzeti irodalom	Klasszikus magyar irodalmi szövegek összefüggéseinek értelmezése.	
Bibliográfia Kötelező Primér szövegek Arany János: Toldi Batsányi János: 15 vers Berzsenyi Dániel: 10 vers Bessenyei György: A' Filozófus, Jámbor szándék, Magyarság, Besenyei György társasága Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya, Lilla-versek, Halotti versek Czakó Zsigmond: Leona Eötvös József: A karthausi Fazekas Mihály: Lúdas Matyi Gvadányi József: Egy falusi nótáriusnak budai utazása Jókai Mór: Vadon virágai: Novellák, Pest, Heckenast, 1848. Jósika Miklós: Abafi Kármán József: Fanni hagyományai Katona József: Bánk bán Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója, Tövisek és virágok, Bácsmegey öszve-szedett levelei, Erdélyi levelek Kisfaludy Károly: Stibor vajda Kölcsey Ferenc: versek, A vadászlak, Nemzeti hagyományok		

Mészáros Ignác: Kártigám

Molnár Borbála, Újfalvy Krisztina: Barátsági vetélkedés vagy Molnár Borbálának Máté Jánosné asszonnyal két nem hibái és érdemei felől folytatott levelezések, Kolozsvár, 1804.

Petőfi Sándor: János vitéz, lírája, A hóhér kötele, Az apostol, Tigris és hiéna

Ungvárnémeti Tóth László: Nárcisz, vagy A' gyilkos önn-szeretet

Vörösmarty Mihály: Zalán futása, A rom, Két szomszédvár, líra, Szép Ilonka, Tündérvölgy, Délsziget, Csongor és Tünde

Weöres Sándor: Psyché

Szakirodalom

Bíró Ferenc: A felvilágosodás korának magyar irodalma, Budapest, Balassi, 1994.

Debreczeni Attila: „Tudós hazafiság”. Egy beszédmód a XVIII. század végének magyar irodalmában, Irodalomtörténet 2001, 487–504.

Első folyóirataink: Uránia. Szerk. Szilágyi Márton, Debrecen 1999, Csokonai könyvtár. Források (Régi kortársaink).

Gintli Tibor (szerk.): Magyar irodalom, Akadémiai, Bp., 2010, 313–427, 429–457, 503–514, 518–529, 535–561, 596–616.

Hites Sándor: Még dadogtak, amikor ő megszólalt. Jósika Miklós és a történelmi regény, Universitas, Budapest, 2007.

„Ki vagyok én?” Nem mondom meg... Tanulmányok Petőfiről. Szerk. Szilágyi Márton, Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum 2014.

Margócsy István: Petőfi Sándor. Kísérlet, Korona Kiadó, Budapest, 1999.

Ajánlott

Gere Zsolt: Szébb idők. Vörösmarty epikus korszakának rétegei, Argumentum Kiadó, Budapest, 2013.

S. Varga Pál A nemzeti költészet csarnokai. A nemzeti irodalom fogalmi rendszerei a 19. századi magyar irodalomtörténeti gondolkodásban, Balassi Kiadó, Budapest, 2005.

Takáts József: A csinosodás politikai nyelve, in Fazakas Gergely Tamás–Miru György–Velkey Ferenc (szerk): „Politikai nyelvek és történeti kontextusok a középkortól a 20. századig Debrecen, a Debreceni Egyetem kiadása, 2013, 149–160.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. téma: Szervezési kérdések, értékelés módja	Tanár-diák dialógus	
A hallgató kötelezettségei (feladatai): kötelező jelenlét, témaválasztás a bemutatott félévi anyag alapján		
2. téma: A szentimentalista regény narratív megoldásai	Vitaindító, dialógus, szövegösszehasonlítás	
Kármán József: Fanni hagyományai		

<p>https://dea.lib.unideb.hu/dea/handle/2437/101460 Oldalak: 68-71; 179-191, 260-280.</p> <p>Garaczi László: Fanni</p> <p>Szakirodalom: Szilágyi Márton: <i>„Elhervadt a szeretet édes melege alatt.”</i> (A Fanni hagyományai értelmezéséhez). ItK 1993/69-77.</p> <p>Borbély Szilárd: <i>Műfaji minták a Fanni hagyományában</i>, Studia Litteraria, tomus XXXVI, 1998, 171–185.</p> <p>Bódi Katalin: <i>Narrato-poétikai vizsgálódások az érzékenység magyar napló- és levéltregény-irodalmában</i>, Irodalomtörténet, 1999, 530–550.</p>		
<p>3. téma: Utazás és divat. Centrum-periféria ellentétek a 18. század irodalmában</p> <p>Gvadányi József, <i>Egy falusi nótáriusnak budai utazása, 1790</i>, http://mek.oszk.hu/04900/04923/</p> <p>Szakirodalom: Szilágyi Márton–Vaderna Gábor: <i>A nemzeti identitás összetettsége (Gvadányi József: Egy falusi nótáriusnak budai utazása)</i>, in. Gintli Tibor (szerk.), <i>Magyar irodalom</i>, Akadémiai, Bp., 2010, 359–361.</p> <p>Hász-Fehér Katalin, <i>Három kép a tizennyolcadik század időutazóiról</i>, in. Szajbély Mihály (szerk.), <i>Mesterek, tanítványok. Ünnepi tanulmánykötet a hetvenéves Csetri Lajos tiszteletére</i>, Magvető, Bp., 1999, 169-188.</p> <p>Gragger Róbert, <i>Gvadányi: Egy falusi nótáriusnak budai utazása</i>, ItK, 1913 és 1914.</p>	<p>Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés</p>	
<p>4. téma: Női irodalom a 18. század végén</p> <p>Molnár Borbála, Újfalvy Krisztina: <i>Barátsági vetélkedés vagy Molnár Borbálának Máté Jánosné asszonnyal két nem hibái és érdemei felől folytatott levelezések, Kolozsvár, 1804.</i></p> <p>Szakirodalom: Egyed Emese: <i>Újfalvi Krisztina verslevelező társasága. Bevezető</i>, in. Újfalvi Krisztina verselő köre, s.a.r. Egyed Emese, Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2017, 7–42.</p> <p>Hász-Fehér Katalin, Molnár Borbála levelező társasága, <i>Irodalomismeret</i>, 1996, 1/2. sz. https://www.staff.u-szeged.hu/~feher/honlap2/pub/MOLNAR.htm</p> <p>Balog Edit Otilia: <i>A nőnevelés kérdésköre Molnár borbála és Újfalvy Krisztina „Barátsági vetélkedésében” és a korabeli közgondolkodásban</i>, <i>Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica Tomus XIX, Fasc. 1 (2015)</i>, 24–30. https://epa.oszk.hu/02100/02137/00028/pdf/EPA02137_publ_uni_miskolciensis_024-030.pdf</p>	<p>Vitaindító, dialógus, verselemzés, szövegértelmezés</p>	
<p>5. téma: Teremtés és imitáció Ungvárnémeti Tóth László, <i>Nárcisz vagy a ’gyilkos önn-szeretet</i> (drámai költemény), 1816 Weöres Sándor: <i>Psyché</i></p>	<p>Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés</p>	

<p>Szakirodalom: Hermann Zoltán: <i>A romantikus Nárccisz</i>, in <i>A boldogtalanság iskolája</i>, Ráció, Budapest, 2015, 210–232.</p>		
<p>6. téma: Bölcselkedés és költészet</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: <i>Halotti versek. Csokonai Vitéz Mihály összes művei, Elektronikus kritikai kiadás</i>, https://deba.unideb.hu/deba/csokonai_muvei/text.php?id=csokonai_versek_0869_k</p> <p>Szakirodalom: Borbély Szilárd: <i>A Solennitás: műhelytanulmány a Halotti Versekről olvasásához</i>, in <i>Kolligátum: tanulmányok a hetvenéves Bíró Ferenc tiszteletére</i>, szerk. Devescovi Balázs, Szilágyi Márton és Vaderna Gábor, Bp., 2007, 60–78. Debreczeni Attila: <i>A teleológia megroppanása</i>, in <i>Csokonai, az újrakezdések költője</i>, Debrecen, 1998, 197–231.</p>	Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés	
<p>7. téma: A bárdköltői szerephagyomány változatai (Batsányi János, Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc)</p> <p>Szakirodalom: Onder Csaba, „Rómát, Athenát, Spártát álmodtam.” (<i>Palinódikus szerkesztés és „barokk eposz” Berzsenyi 1816-os verseskötetének Második könyvében.</i>), ItK, 1998/3-4, 495-513. Vaderna Gábor: <i>Bárdköltészet</i>. In <i>A költészet születése</i>, Universitas, Bp., 2017, 387–456.</p>	Vitaindító, dialógus, szövegösszehasonlítás	
<p>8. téma: A rövidpróza kialakulása: Kölcsey Ferenc: <i>A vadászlak; Gyermekgyilkos R. d. M. ügyében</i></p> <p>Szakirodalom: Tóth Orsolya: <i>Andalgók, merengők, ábrándozók és rajongók. Megjegyzések Kölcsey Ferenc 'A vadászlak' című elbeszélésehez</i>, Irodalomtörténet, 2017, 147–176. Németh G. Béla: <i>A koraromantikus elbeszélés mesterpéldája</i>, ItK, 2000, 745–750.</p>	Vitaindító, dialógus, verselemzés	
<p>9. téma: Utazás és nemzeti sztereotípiák. Kazinczy Ferenc: <i>Erdélyi levelek</i> https://deba.unideb.hu/deba/kazinczy_muvei/kritikai_kiadas_kotetei_pdf.php</p> <p>Szakirodalom: Szabó Ágnes: <i>Az Erdélyi levelek kánonban</i>, in. Dajkó Pál, Labádi Gergely (szerk.), <i>Klasszikus, magyar, irodalom, történet: tanulmányok</i>, Szeged, 2003, 109–131.</p>	Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés	
<p>10. téma: Vörösmarty Mihály lírája</p> <p>Szakirodalom: Milbacher Róbert, <i>Az Előszó egy lehetséges értelmezése</i>, A TISZATÁJ</p>	Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés	

<p>DIÁKMELLÉKLETE, 2001, 79.szám</p> <p>Milbacher Róbert: <i>A vén cigány mint a romantikus lázadás visszaéneklése</i>, in. Uő: <i>Bábel agoráján</i>, Pannónia Könyvek, 2015, 146–166.</p>		
<p>11. téma: A honfoglalási eposz: Vörösmarty Mihály: <i>Zalán futása</i></p> <p>Szakirodalom:</p> <p>Gere Zsolt: <i>Vörösmarty Mihály epikus korszakának irodalom- és recepciótörténeti kontextusai</i>, Doktori (PhD) értekezés, Szeged, 2013.</p> <p>Zentai Mária: <i>Az egyetlen eposz</i>, in: Szajbély Mihály (szerk.), <i>Mesterek és tanítványok</i>, Magvető, Budapest, 1999, 381-401.</p>	<p>Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés</p>	
<p>12. téma: Az ismeretlen Petőfi Petőfi Sándor: <i>A hóhér kötele, Az apostol</i></p> <p>Szakirodalom:</p> <p>Szilágyi Márton, <i>A bosszú műve: Petőfi Sándor: A hóhér kötele</i>, in. <i>Ki vagyok én? Nem mondom meg...: Tanulmányok Petőfiről</i>, Budapest, PIM, 2014, 301–323.</p> <p>Biró Annamária: <i>Petőfi Sándor A hóhér kötele című regénye és az 1840-es évek bosszúprózája</i>, <i>Studia Litteraria</i>, 2023, 62(3–4), 45–62.</p> <p>Z. Kovács Zoltán, <i>Prófécia és irónia között: A példázatos értelmezés lehetőségei Petőfi Sándor Az apostol c. művében</i>, in. „<i>Vanitatum vanitas</i>” <i>maga is a humor...: Az irónia (korlátozásának) változatai a magyar romantika irodalmában</i>, Budapest, Osiris, 2002, 106–121.</p> <p>Szilágyi Márton, <i>Zsarnokölés mint Isten elleni lázadás: Az apostol</i>, in. <i>A magyar romantika ikerzsillagai: Jókai Mór és Petőfi Sándor</i>, Budapest, Osiris, 2021, 178–197.</p>	<p>Vitaindító, dialógus, szövegértelmezés</p>	
<p>13. téma: A reformkor drámairodalma Kisfaludy Károly: <i>Szibor vajda</i> (dramaturgiai kísérlet), Katona József: <i>Bánk bán</i></p> <p>Szakirodalom:</p> <p>Szilágyi Márton–Vaderna Gábor: <i>Intimitás és nyilvánosság a színpadon; A színházi repertoár differenciálódása</i>, in. Gintli Tibor (szerk.), <i>Magyar irodalom</i>, Akadémiai, Bp, 2010, 415–429.</p> <p>Nagy Imre: <i>Nemzet és egyéniség. Drámairodalmunk az 1810-es években: A hazafiság drámái</i>. Argumentum kiadó. Bp, 1993.</p> <p>Nagy Imre: <i>Ágistól Bánkig. A dramaturgia nyelve és a nyelv dramaturgiája</i>. Pannónia könyvek</p>	<p>Vitaindító, dialógus, szövegösszehasonlítás</p>	
<p>14. téma: Rövidpróza és a folyóiratok nyilvánossága</p> <p>Jókai Mór: <i>Vadon virágai: Novellák</i>, Pest, Heckenast, 1848 [Márcze Zára (1845); A nyomorék naplója (1846)]; Prasznovszky János: <i>Petrey Iván, Életképek</i>, 1846.</p>	<p>Vitaindító, dialógus, szövegösszehasonlítás</p>	

Szakirodalom: Hansági Ágnes: <i>Műfaj történet, poétika és narráció</i> , in. <i>A kispróza nagymestere</i> , 2018, 17–49.		
Bibliográfia		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadás anyagának és bibliográfiájának ismerete	Írásbeli/szóbeli vizsga	50%
10.5 Szeminárium	- Vitaindító, szemináriumi tevékenység - Szemináriumi dolgozat	Szóbeli hozzászólások Beadandó dolgozat	50%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none">Az írásbeli vizsgán átmenő jegy szerzéseJelenlét a szemináriumokon (max. 2 hiányzás), aktivitás: szakmai jelenlét a szemináriumi órákon és egy téma írásbeli kidolgozása (5 gépelt oldal). A szemináriumokon való részvétel feltétele a primér szövegek elolvasása.Szemináriumi átmenő pontszám.Az írásbeli feladatokban: nyelvhelyesség, helyesírás			

A kitöltés időpontja 2024. 04. 15.	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja	Az intézetvezető aláírása	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje